

TVEDESTRAND
KOMMUNE

BUDSJETT 2024

ØKONOMIPLAN 2024 -2027

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG

OFFENTLIGGJØRING

- Budsjett og økonomiplan deles ut i papirformat etter presentasjonen
- Spørsmål samles opp til etter presentasjonen
- Budsjettdokumentene og presentasjon legges ut på kommunens hjemmeside i morgen (se under fanen «Politikk» og deretter «Kommuneplan og andre styringsdokumenter» og så «Handlingsplan, økonomiplan og budsjett»)

ARBEIDSDELING

- Kommunedirektøren har ikke noen selvstendig innstillingsrett eller plikt til å legge fram budsjett og økonomiplan i balanse – men vårt økonomireglement sier at kommunedirektøren skal legge fram et balansert forslag til formannskapet
- Handlingsplanen vedtatt tidligere i høst gir rammer for kommunedirektørens budsjettarbeid og for det som foreslås, men kommunedirektøren må forholde seg til de gitte rammevilkår
- Deretter har formannskapet innstillingsretten og kommunestyret har vedtaksretten

PROSESS SÅ LANGT – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 20.06.23: 1.gangsbehandling av Handlingsplan 2024-2027
- 19.09.23: Budsjettseminar med formannskapet
- 19.09.23: Handlingsplanen vedtatt i kommunestyret
- Sept./okt./nov.: Administrasjonen arbeider med budsjettet. Hovedtillitsvalgte har vært invitert inn til tre møter i budsjettprosessen

VIDERE BEHANDLING – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 15.11.23: Presentasjon av kommunedirektørens forslag
- 21.11.23: Arbeidsmøte i formannskapet – ikke vedtaksmøte
- 28.11.23: Uttale fra Arbeidsmiljøutvalget
- 29.11.23: Uttale fra Administrasjonsutvalget
- 29.11.23: Formannskapets behandling og innstilling
- 29.11.23: (Utlekking til alminnelig ettersyn) Offentliggjøring
- 13.12.23: Kommunestyrets behandling av budsjett/økonomiplan

KOMMUNENS OPPDRAG

Gi **dagens og framtidige** innbyggere tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

HOVEDMÅLSETTING

- Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion
- Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser
- En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
- Gode levekår

STRATEGISKE PUNKT. Jfr. vedtatt handlingsplan

Strategi defineres her som de **overordnede veivalgene** og organisasjonens **langsiktige kurs**. Dette kan komprimeres til følgende strategier i handlingsperioden:

- **Utviklingsalternativet** sluttføres og de driftsmessige endringer må implementeres og finne sin nye form, ikke minst gjelder dette på oppvekstområdet.
- **Innsatstrappa** legges til grunn som videre kommunal hovedsatsing for omstilling av både organisasjon og samfunnet Tvedestrand. Dette betyr hovedfokus på tiltak som understøtter denne satsingen.
- Kommunen skal **posisjonere** seg til å kunne dra nytte av Morrow-etableringen.

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDBILDER

- Utvikling i Tvedestrand
- Hva skjer med handlingsrommet for kommunal sektor og Tvedestrand?
- Hvordan ser Tvedestrandsbildet ut i planperioden?

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd mye positivt i Tvedestrand i de senere årene!

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd mye positivt i Tvedestrand de siste årene – noe som kan legge grunnlag for konkurransekraft og framtidig vekst
- Kan Morrow gi ekstra drakraft?

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Men, utviklingsalternativets pris for kommunen er store langsiktige gjeldsforpliktelser, marginal økonomi med betydelig risikoeksponering og behov for kommunale innsparinger
- Vi har i 2023 (som store deler av verden) i tillegg blitt «truffet» av negative konsekvenser av den internasjonale utviklingen, med blant annet kraftig prisvekst og økt rentenivå.

MEN, HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

KS har i forbindelse med rammene i statsbudsjettet for 2024 sagt følgende:

- «Regjeringens forslag til vekst i frie inntekter er i tråd med forventningene fra kommuneproposisjonen. Det er en høy sum, men både demografiske endringer og ikke minst antall flyktninger gjør at presset på kommunale tjenester øker sterkt. Viktige tjenester som skole, helse og omsorg er også blitt dyrere for kommunene. Derfor er veksten nødvendig, men mange kommuner vil få en stram økonomi også neste år.»

MEN, HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Kommunedirektøren registrerer at høstens budsjett- og økonomiplanarbeid i mange kommuner synes å være vanskeligere enn tidligere:

- En indikator på dette kan være bruk av fondsmidler for å saldere budsjettene
- Flere kommuner synes svært nærme ROBEK, det gjelder også Tvedestrand kommune.
- Disposisjonsfondet er pr i dag på ca. 20,4 mill. kroner
- Prognose indikerer merforbruk for 2023 på ca. 8,9 mill. kroner
- I budsjett for 2024 er det lagt opp til bruk disposisjonsfond på 10 mill. kroner

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Noen sentrale forklaringer for kommunesektoren/Tvedestrand:

- Konsekvenser av den internasjonale situasjonen
- Demografiendringer
- Vekst i frie inntekter (som spises opp av høy kostnadsvekst)
- Levekårsutfordringer
- Økning i ordningen for særlig ressurskrevende tjenester de siste årene
- Økning andel eldre med demens
- Endrede statlige rammevilkår (fra 7 til 4 promille e-skatt)
- Gjeldsutvikling og renteøkning

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

- Den administrative budsjett- og økonomiplanprosessen i Tvedestrand kommune har denne høsten (som vanlig) vært krevende
- Usikkerheten rundt framtidig utvikling (f.eks priser, renter, utbytter, migrasjon) har vært en ekstra utfordring

HVORDAN SER TVEDESTRANDBILDET UT?

- Budsjett og økonomiplanopplegget er, ikke særlig overraskende, stramt, risikofyllt og med lite handlingsrom
- Utbytte fra Å Energi og vekst i frie inntekter større enn gjennomsnittet gir god drahjelp – men løser ikke alle problem
- Integreringstilskuddet blir utbetalt uavhengig av hvilke behov den enkelte flyktning måtte ha for oppfølging, tiltak og tilrettelegging i kommune. Integreringstilskuddet utbetales i 5 år

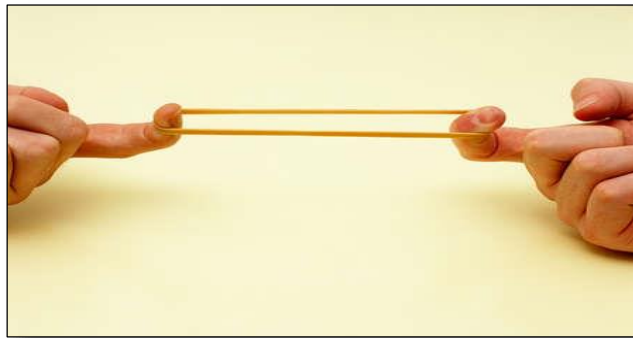
Føringer fra vedtak og konsekvensjustert drift

- Det forutsettes bosetting av 30 nye flyktninger hvert år
- Anmodning fra Imdi kom denne uka: 50 flyktninger.
- Det er innarbeidet midler til nye ressurskrevende brukere (drift som allerede er i gang) – og til noe annen nødvendig styrking av driften

HVORDAN SER TVEDESTRANDBILDET UT?

- «Strikken strekkes langt» mtp. inntekts- og utgiftsanslag
- Ikke generell kompensasjon for prisvekst – men en del store budsjettposter er justert
- Usikkerhetene og risikoene i opplegget er mange og noen til dels store

INNSATSTRAPPA – BEST SAMMEN

Innbyggere i Tvedestrand
skal kunne være aktive
hele livet og mestre
hverdagen på
riktig trappe-
trinn

TVEDESTRAND
KOMMUNE

Tallenes tale!

- Her er mye tall!
- Anbefales: Sitt tilbake med en kaffe el.lign
- Alle **tallene** presenteres nok ikke her
- Men: Alle store tall og bakgrunnsforhold skal være omtalt i budsjettdokumentet

FØRST: MINNER OM

- Det gis mange gode tjenester som er viktige for kommunens innbyggere:
- Vann, avløp, feiing, byggesak, planarbeid mv
- Skoler og barnehager
- Helse- og levekårstjenester
- Sykehjem, hjemmetjeneste
- Boliger til personer med nedsatt funksjonsevne
- Dagaktiviteter
- Fysisk aktivitet – folkehelse
- Mental aktivitet - folkehelse

UTGANGSPUNKT OG RAMMER FOR BUDSJETTARBEIDET:

- Gjeldende økonomiplan 2023-2026
- Vedtatt handlingsplan 2024-2027
- Statsbudsjettet for 2024

Foto: Jannicke Norheim

GJELDENDE ØKONOMIPLAN OG NY HANDLINGSPLAN

- Gjeldende økonomiplan og nylig vedtatt
- «Handlingsplan 2024-2027» slutfører «Utviklingsalternativet» med framdrift som forutsatt i gjeldende økonomiplan

STATSBUDSJETTET FOR 2024

- Realvekst i frie inntekter på om lag 6,4 mrd. Kroner
 - Herav 5,1 mrd. kroner til kommunene
- Tilsvarende realvekst på 1,3 prosent
- Høyere enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2024
- Regnet fra inntektsnivået 2023 ved RNB2023
- Regjeringen mener kommunene får dekket de økte kostnadene til **demografi og pensjon** innenfor denne veksten.
- **Deflator** økning på **4,3 prosent**, der pris- og lønnsveksten utgjør henholdsvis 3,4 prosent og 4,9 prosent.

LITT OM DOKUMENTET

- Del 1: Overordnet
 - Rammer, hovedbilder, hovedstrategier
 - Styringssystem, målekart og handlingsregler
 - Driftsbudsjettet inkl. nye driftstiltak
 - Investeringsbudsjettet inkl. nye investeringstiltak
- Del 2: Sektorenes kapitler
- Vedlegg:
 - Gebyr, priser
 - Tiltak som ikke er foreslått

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

Kommunedirektørens forslag

2024

HOVEDOVERSIKT, §5-4, 1. ledd

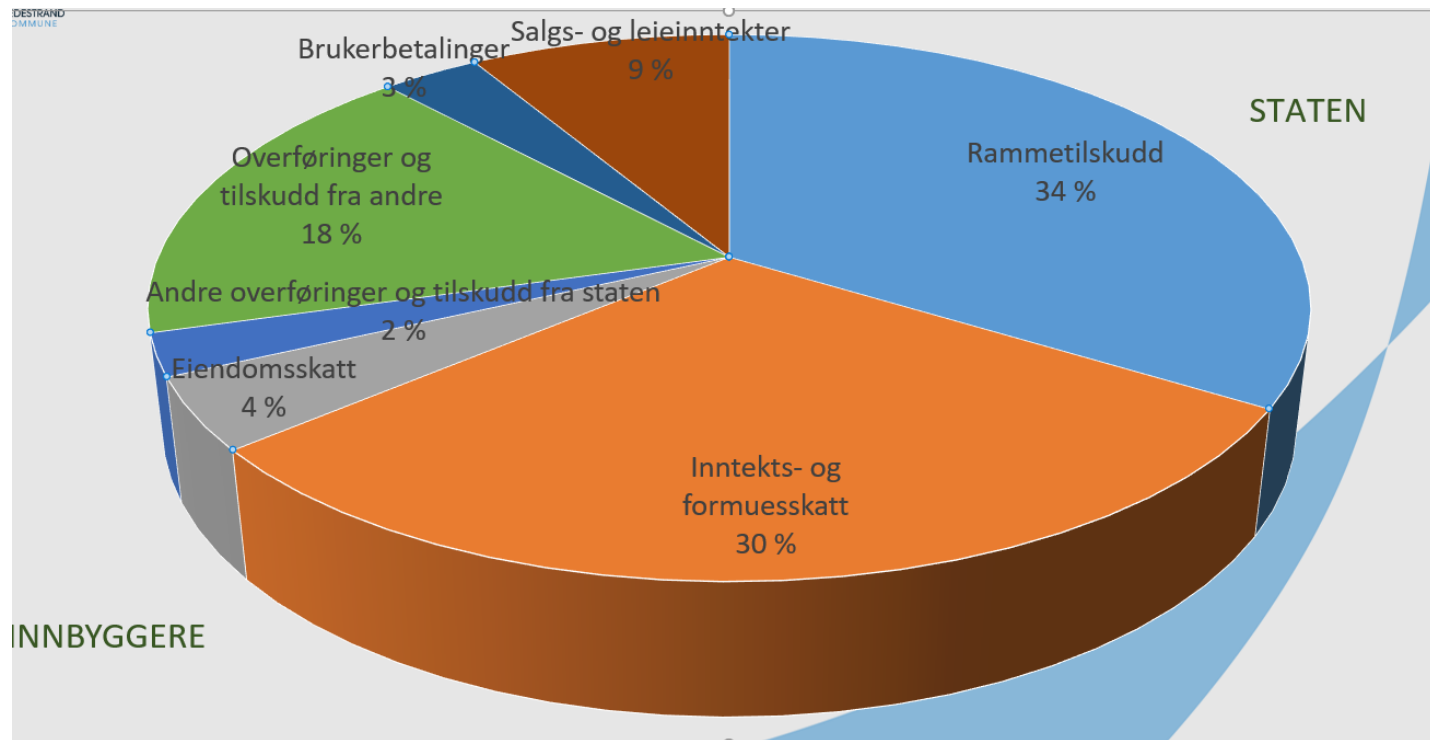
2024:
Bevilgninger drift:
489,2 mill. kr

Foto: Nils Petter Dale

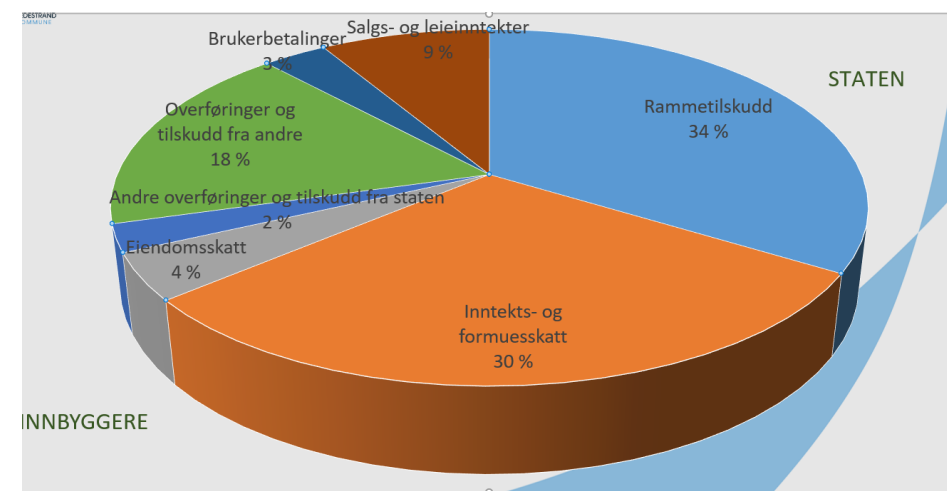
Beskrivelse	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Tvedestrand						
Rammetilskudd	-229 003	-240 233	-262 905	-273 921	-274 423	-274 430
Inntekts- og formuesskatt	-204 798	-186 049	-204 495	-204 495	-204 495	-204 495
Eiendomsskatt	-28 917	-29 000	-31 750	-32 050	-32 050	-34 050
Andre generelle driftsinntekter	-16 963	-25 250	-32 065	-29 845	-29 275	-26 485
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-479 681	-480 532	-531 215	-540 311	-540 243	-539 460
Sum bevilgninger drift, netto	454 135	445 334	489 227	484 522	480 123	478 084
Avskrivinger	35 579	29 909	29 909	29 909	29 909	29 909
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	489 715	475 243	519 136	514 431	510 032	507 993
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	10 034	-5 289	-12 079	-25 880	-30 211	-31 467
Renteinntekter	-4 503	-6 890	-11 230	-11 510	-11 830	-12 290
Utbytter	-7 936	-16 044	-12 118	-12 118	-9 235	-8 235
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	16 853	29 811	42 580	43 900	44 760	44 520
Avdrag på lån	28 255	32 400	34 500	35 850	37 140	37 500
NETTO FINANSUTGIFTER	32 669	39 277	53 732	56 122	60 835	61 495
Motpost avskrivinger	-35 579	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909

De største inntektene

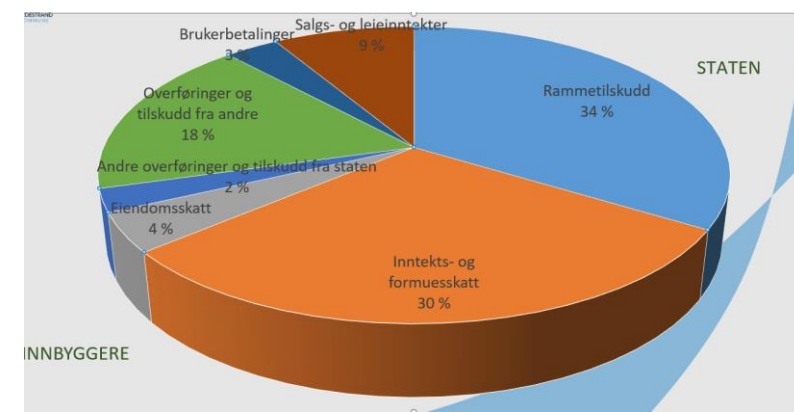

Skatt og rammetilskudd

- Størstedelen av inntektene til kommunen
- 2023: 426,3 mill. kroner
- 2024: 467,4 mill. kroner (økning 41,1 mill. kr)
- Ligger inne 6.265 innbyggere fra 1.1.2024 (inntektsutjevningen)
- Innbyggere pr 1.7.2023: 6.231 innbyggere

Eiendomsskatt

- Formuesgrunnlag boliger og taksering av fritidseiendommer
- 4 promille, ikke bunnfradrag men, reduksjonsfaktor på 40%
- 29 mill. kroner (2023)
- 31,75 mill. kroner (2024)
- 32,050 mill. kroner (Grensejustering Røysland) (2025 og 2026)
- 34,050 mill. kroner (kontorjustering) (2027)
- Det foreslås **ikke** å innføre eiendomsskatt på nærings- eiendommer (men det har blitt diskutert) –
et slikt tiltak har en takseringskostnad

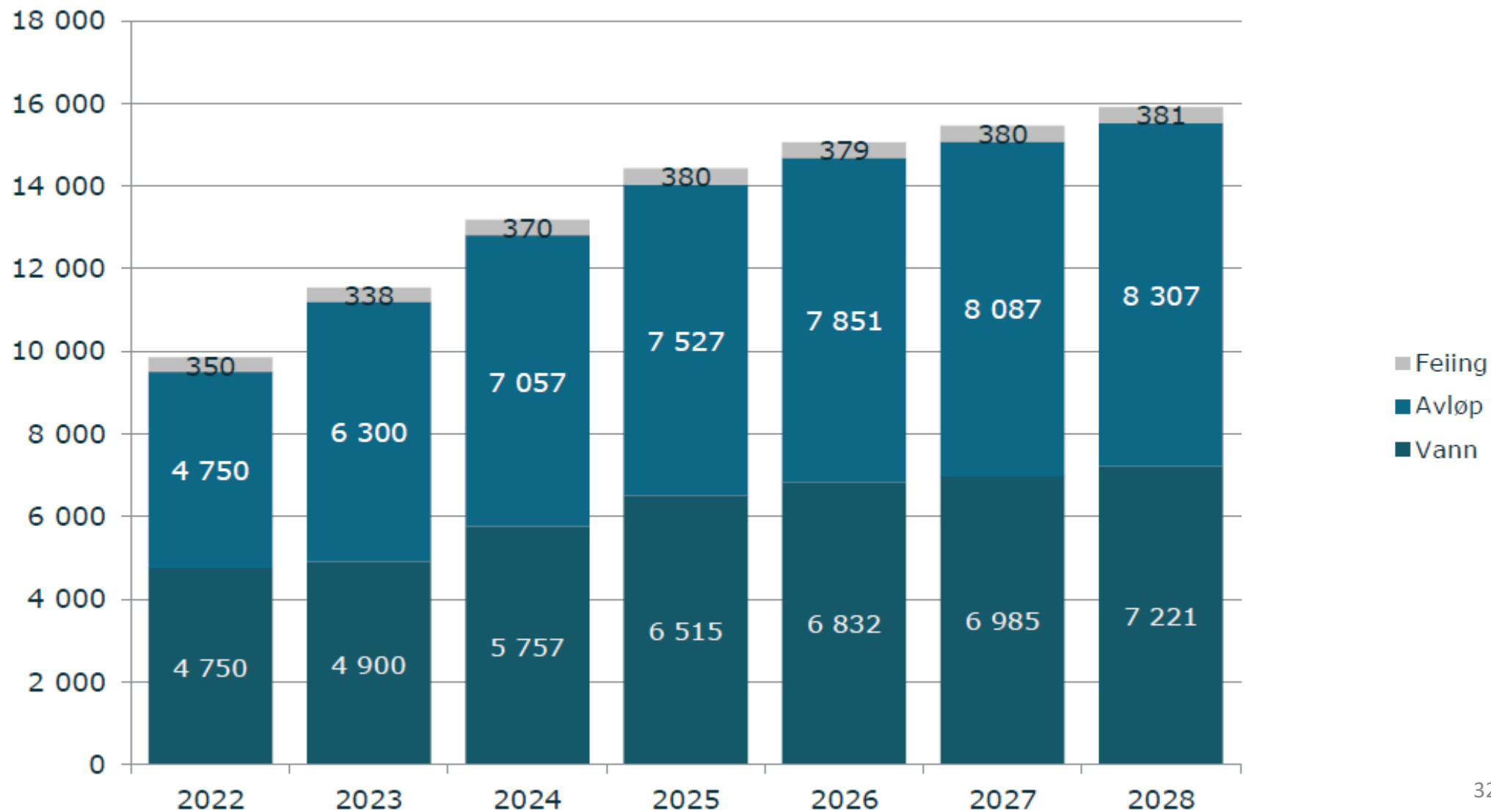
Kommunale avgifter (vann, avløp og feiing)

- Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrøkning på vann/avløp/feiing på rundt 14,3 %, hvor vann øker mest i prosent med 17,5 %.
- I perioden 2022 til 2027 øker samlet gebyr på vann/avløp/feiing med 5 602 kroner:
 - fra 9 850 kroner i 2022 til 15 452 i 2027.
- Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 140 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Gebyrøkning – vann, avløp og feiing

Årsgebyr inkl. mva.

AVGIFTSATSER 2024 →

Renovasjons- og slamavgift:

- Renovasjonsavgiften fra RTA (normalabonnement) økes fra 4.388 kroner til kr. 4.610 kroner inkl. mva., dvs. 6 prosent.
- Slamavgift (avskiller) videreføres med 1.500 kroner inkl. mva.

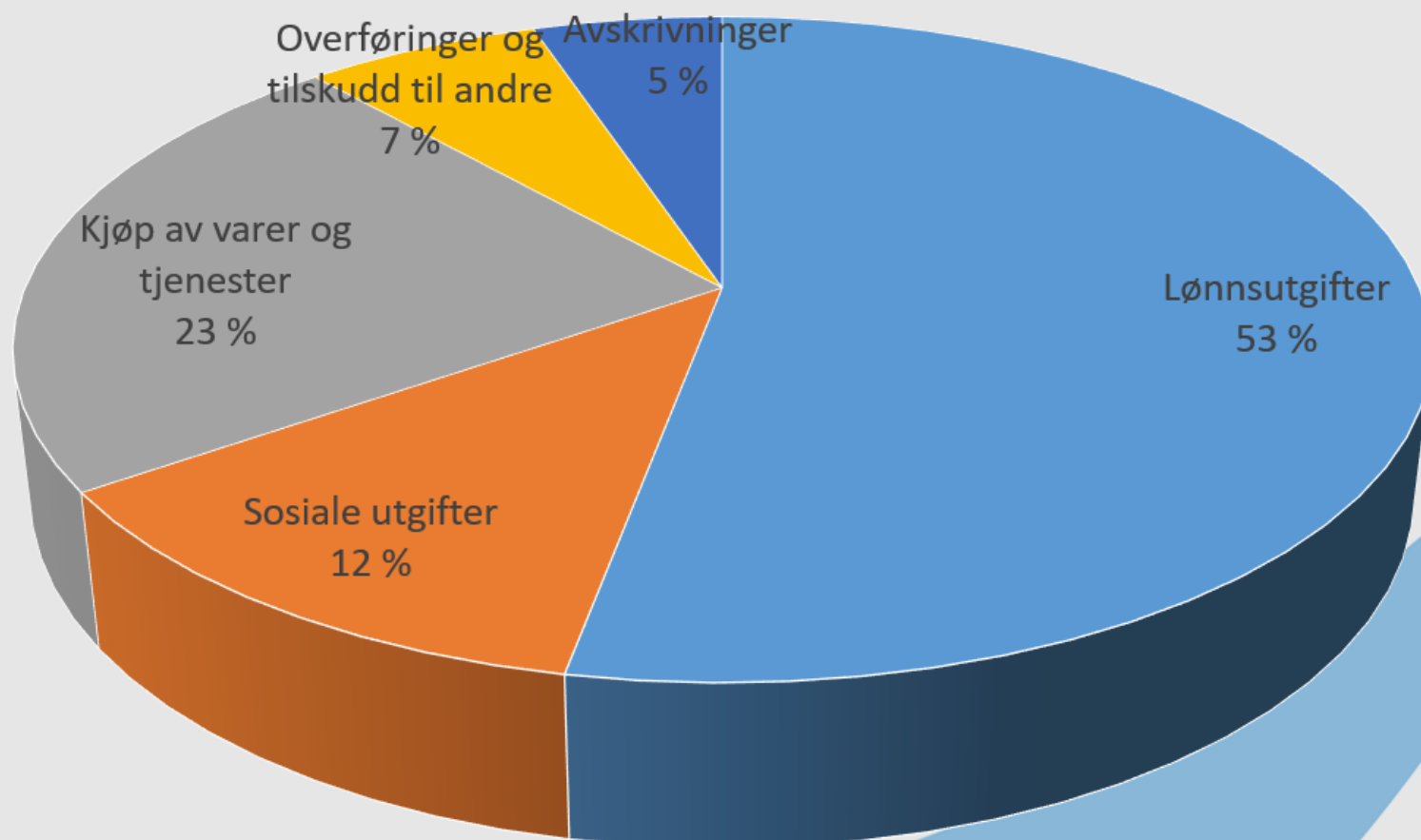

BETALINGSSATSER 2024 (ikke uttømmende)

- Foreldrebetalingen barnehager ihht. statlige makssatser 3.000 kroner i mnd. fra 1.1.2024 og 2.000 kroner fra 1.8.2024
- Gratis SFO for 1. og 2. klasse (gratis kjernetid 11 timer)
- Uendrede parkerings- og gebyrsatser
- Havneavgift og båtplasser økes ikke
- Andre betalingssatser i hovedsak prisjustert

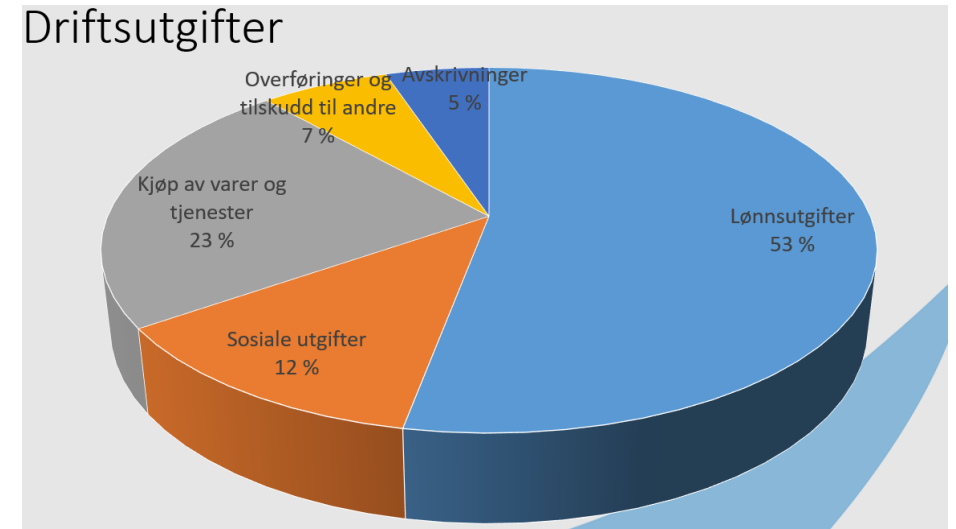
De største utgiftene

Driftsutgifter

Driftsutgifter

- Lønn og sosiale utgifter: 517,6 mill. kr
- Kjøp av varer og tjenester: 151,3 mill. kr
 - Interkommunale samarbeid, noen:
 - IKT-Agder: 15,6 mill. kr
 - Østre Agder: 12,5 mill. kr (brann: 6,5 og legevakt: 3,0),
 - Interkommunalt barnevern: 17,75 mill. kr (2023:15,5 +1,2)
 - Interkommunalt PPT: 2,8 mill. kr
 - Kulturskolen Øst i Agder: 2,1 mill. kr

Konsekvensjustert budsjett

- En har arbeidet for å få **økt realisme i sektorenes rammer**, dette via det det som betegnes som «konsekvensjustert budsjett».
- Det er jobbet godt i sektorene fra juni 2023.
 - Dvs. oppdaterte rammer i forhold gjeldende rammevilkår:
 - f.eks bemanningsnormer, lærertetthet mv
 - Vedtakstimer i helse og omsorg, inkl. ordningen med særlig ressurskrevende tjenester
 - Nye tjenester innen sykehjem, hjemmetjeneste, demensomsorgen
 - Innarbeiding av politiske vedtak fra 2023 og tidligere:
 - Årsverk byggesak mv.
 - Ny Tvedestrand barneskole
 - En ser **likevel at en ikke er i mål**, ikke minst gjelder dette de to sektorene innen helse- og sosialfeltet hvor behovene stadig vokser og det er grunn til å tro at dette vil være situasjonen framover - grunnbemanning

Ferdig med «konsekvensjustert»

- **Manglet** følgende: ca. 11,2 mill i 2024
- Dvs. må finne tiltak tilsvarende 11,2 mill. kroner

Oppdater budsjettversjon - Drift

Navn : Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027	2024	2025	2026	2027	
Mer-/mindreforbruk konsekvensj. budsjett	11 153 000	-1 548 000	-1 800 000	-1 024 000	
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	0	0	0	0	
Valgte driftstiltak	-11 153 000	1 548 000	1 800 000	1 024 000	
Mer-/mindreforbruk budsjettversjon	0	0	0	0	

Foto: Nils Petter Dale

FORSLAG TIL DRIFTSTILTAK

- Sektorene har jobbet med følgende:
 - **Tiltak som er foreslått:**
 - Tiltak som øker utgiftene
 - Tiltak som reduserer utgiftene
 - Tiltak som øker inntektene
 - Tiltak det **ikke** er funnet rom til (i vedlegg)
 - Innsparingsforslag som **ikke foreslås** (i vedlegg)

Foto: Nils Petter Dale

FORSLAG TIL DRIFTSTILTAK

- Generelt om de foreslåtte plusstiltakene er at de er basert på lovpålagte tjenester
- Det foreslås også mange små og store innsparingstiltak, mange av disse er basert på at det ikke er lovpålagte tjenester
- Flere tiltak vil være krevende, både for innbyggere, politikere og for ansatte
- Men det finnes ikke flere midler, derfor må tiltak iverksettes

TVEDESTRAND
KOMMUNE

Kommunedirektør, stab, IKT, politikk mv.

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
20 010 - Ansettelse ny kommunedirektør - økte lønnskostnader i en overgangsperiode (001)	200 000	0	0	0
20 010 - Digital møtestyring (050)	100 000	100 000	100 000	100 000
20 010 - Reduksjon diverse poster politisk ledelse (086)	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
20 030 - Endret frikjøp av hovedtillitsvalgt fra 2. halvår 2024 (052)	50 000	100 000	100 000	100 000
20 030 - Redusere diverse utgifter fellesfunksjoner stab (054)	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
20 030 - Redusere frikjøp hovedverneombud (058)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
20 030 - Vakanser kommunedirektørens staber i 2024 (053)	-900 000	0	0	0
20 030 - Videreføre redusert tilskudd personalforeningen (051)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Sum tiltak	-790 000	-40 000	-40 000	-40 000

Samfunn og infrastruktur

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
21 010 - Generelt kutt for avdeling Forvaltning og plan (062)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
21 020 - Ferdigstille havneplan inkl. maritim undersøkelse (047)	200 000	500 000	0	0
21 030 - Drift av Badeparken, jf. k-sak 23/91, inkl. økning 0,4 årsverk fra 1.6.2024 (012)	400 000	570 000	570 000	570 000
21 030 - Nesgrenda høydebasseng vann, driftsutgifter (074)	0	60 000	60 000	60 000
21 030 - Oppfølging veiplan (013)	200 000	400 000	400 000	400 000
21 030 - Rassikring av kommunale veier (010)	250 000	250 000	0	0
21 030 - Økt stilling kommunale veier: 0,2 årsverk ingeniør fra 1.6.2024 (006)	100 000	175 000	175 000	175 000
21 030 - Økt årsverk ingeniør VA, 0,4 årsverk (005)	358 000	358 000	358 000	358 000

Samfunn og infrastruktur

21 040 - Reduserte strømutfgifter (084)	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
21 040 - Rådhuset, reduserte strømutfgifter (072)	0	-25 000	-25 000	-25 000
21 040 - Skifte lysarmatur, reduserte strømutfgifter (073)	0	-85 000	-85 000	-85 000
21 060 - Redusere tilskudd til Næs Jernverksmuseum (070)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Sum tiltak	550 000	1 245 000	495 000	495 000

Læring og oppvekst

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
220 - Flytte sommerferien en uke for barnehage og SFO (031)	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
220 - Kursing av ansatte i mestring av vold og trusler (037)	80 000	30 000	30 000	30 000
220 - Redusere åpningstid/ stenge SFO i jula og i påska (034)	-30 000	-60 000	-60 000	-60 000
220 - Redusere åpningstid/stenge barnehagene i jula og i påska (033)	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000
Sum tiltak	-35 000	-165 000	-165 000	-165 000

Velferd, psykisk helse og habilitering

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
230 - Brukerbetalinger (025)	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000
23 010 - Vikarpool/ grunnbemanning (003)	700 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
23 030 - Økte inntekter TvePro - kantinevirksomhet (024)	-24 000	-25 000	-25 000	-25 000
23 050 - Effektivisering Aktivitet og arbeid/arbeidsglede (028)	-114 000	-114 000	-114 000	-114 000
23 050 - Økte inntekter Aktivitet og arbeid (023)	-85 000	-85 000	-85 000	-85 000
Sum tiltak	367 000	1 666 000	1 666 000	1 666 000

Helse, familie og rehabilitering

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
24 050 - Styrking grunnbemanning sykehjem - styrking dag/kveld - 4,4 årsverk (016)	1 100 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000
24 070 - Interkommunal barnevernsvakt (085)	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
24 070 - Økt inntjening jordmor (083)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
24 070 - Økt inntjening kommunale leger (022)	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
24 070 - Ny legevakt - økte inventarutgifter legevakt og KØH (088)	75 000	75 000	50 000	50 000
Sum tiltak	795 000	2 995 000	2 970 000	2 970 000

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
27 010 - Redusere overføring til kirkelige formål (069)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Sum tiltak	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000

Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
280 - Vakanser i 4 sektorer (056)	-800 000	0	0	0
28 010 - Evaluering av omstilling - kutt og effektivisering (netto innsparing) (067)	-2 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
28 010 - Innsatstrappa - praktiske tiltak (068)	80 000	150 000	150 000	150 000
28 010 - Reduksjon i reiseutgifter - fordelt sektorene (082)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Sum tiltak	-2 920 000	-6 050 000	- 6 050 000	-6 050 000

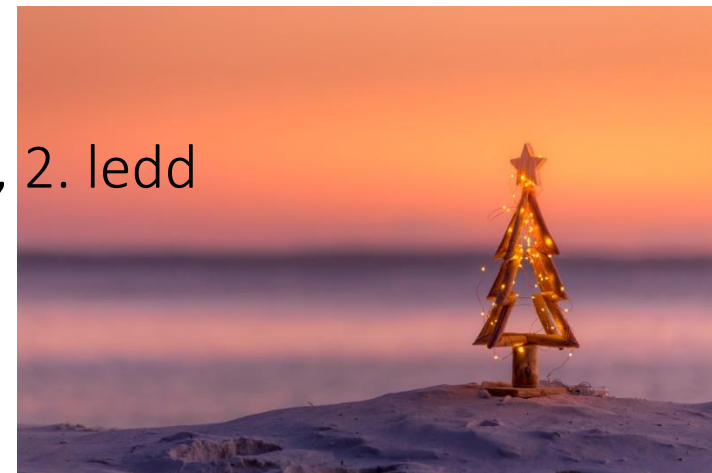

Frie inntekter, finans og avsetninger

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2024	2025	2026	2027
29010 - Økt realvekst rammetilskudd i hht prognose	-	-2 000 000	-2 500 000	-2 500 000
29020 - Grensejustering - økte inntekter fra eiendomsskatt	-	-300 000	-300 000	-300 000
29020 - Kontorjustering eiendomsskatt 2027	-	-	-	-2 000 000
29040 - Økte avdrag på nye lån	-	1 350 000	2 640 000	3 000 000
29040 - Økte renter på nye lån, inkl. effekt grønt lån	980 000	2 700 000	3 460 000	3 820 000
29060 - Avsetning til disposisjonsfond	-	247 000	-	228 000
29060 - Bruk av disposisjonsfond	-10 000 000	-	-276 000	-
Sum tiltak	-9 020 000	1 997 000	3 024 000	2 248 000

HOVEDOVERSIKT- Fordeling på sektorene, netto, §5-4, 2. ledd

Endelige forslag til bevilgning til sektorene:

Beskrivelse	Regn- skap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
200 Kommunedirektør, stab og IKT	35 895	39 925	44 041	45 741	45 191	45 741
210 Samfunn og infrastruktur	44 188	37 956	30 347	25 093	22 444	20 845
220 Læring og oppvekst	130 659	138 143	150 912	152 172	152 172	152 172
230 Velferd, psykisk helse og habilitering	103 068	102 282	108 791	107 310	106 220	105 230
240 Helse, familie og rehabilitering	162 529	145 467	153 408	155 608	155 498	155 498
270 Kirke og trossamfunn	4 498	4 611	4 850	4 850	4 850	4 850
280 Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-27 120	-23 049	-3 122	-6 252	-6 252	-6 252
Sum bevilgninger drift	453 717	445 335	489 227	484 522	480 123	478 084

FLERE FOKUS! Som bakgrunn for videre prosesser

- Gode tjenester til innbyggerne – skal ha fokus videre!
- Godt arbeidsmiljø!
- Men, tiden er samtidig inne for nedstyringer og omlegging av driften!
 - Evaluering av omorganiseringsprosessen – kutt og effektivisering (netto innsparing)
 - Det skal gjøres en evaluering av utviklings- og omstillingsprosjektets om ble iverksatt 1.1.2021. Det må forutsettes at evalueringen medfører organisatoriske endringer og innsparinger fra 2024, som økes utover 2025-2027. Disposisjonsfondet vil sannsynligvis kunne bli tømt i løpet 2024/2025 dersom en fortsetter med dagens driftsnivå.

FLERE FOKUS! Som bakgrunn for videre prosesser

- Identifisere tiltak for faktisk økonomisk nedstyring
- Innsatstrappa bærende element - konkretisering
- Ny gjennomgang av **ikke-lovpålagte** oppgaver
- Gjennomgang av **kvalitetsnivå** – «Godt nok»
- Gjennomgang av kriterier for **tildeling** av tjenester
- Identifisering av områder hvor kompetansen på **digitale verktøy** må heves – og gjennomføre dette
- Styrket **sykefraværsoppfølging**
- Økt andel **heltidsstillinger**
- Forsterket **enøk-arbeid**
- Grundig gjennomgang av **satsingsområder** i handlingsplanen (vedtatt)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

INVESTERINGER

Slutføring av utviklingsalternativet og
deretter betydelig lavere investeringsnivå

INVESTERINGSNIVÅ I PERIODEN

Samlet investeringsnivå i 4-års perioden er på 162,4 mill. kroner, hvorav:

- 150,7 mill. kroner til bygg og anlegg,
 - hvorav 65,4 mill. kroner til vann- og avløpssektoren.
 - 3,1 mill. kroner i investeringstilskudd til Tvedestrand kirkelige fellesråd.
 - 8,6 mill. kroner til egenkapitalinnskudd KLP og innskuddskapital i Østre Agder helsehus IKS.
-
- Størstedelen av investeringene (74 prosent) skal skje i de to første årene i økonomiplanen, deretter har kommunen begrenset evne til investeringer og de foreslåtte investeringer avspeiler dette.

INVESTERINGER (bruttobeløp 2024)

- Utviklingsalternativet la til grunn reduserte investeringer fra 2024
- Allikevel investeringsopplegg som innebærer en del investeringer i 2024-2027
- Barnehage på Holt (22,3 mill. kr)
- VA-investeringer:
 - Høydebasseng Nesgrenda (8,5)
 - VA-ledninger på Høyheiveien-Måneveien-Kirkekleiva (6,5)
 - Ny pumpestasjon avløp, Cederholm (2,5)
- Andre investeringer:
 - Led-veilys (2,4)
 - Skifte lysarmatur i bygg (2,0)
 - Interkommunal legevakt og øyeblikkelig hjelp-plasser (2,2 mill. kr)
 - Strannasenteret, ombygging garderober mv. (1,5)
- Div. VA-investeringer i perioden (selvkost)
- Lite rom for investeringer videre 2025-2027

Foto: Nils Petter Dale

TILSKUDD TIL ANDRES INVESTERINGER

Prosjekt	Tilskudd til andres investeringer (bruttobeløp i 1 000 kroner)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
0800	Dypvåg kirke universell adkomst	17	0	0	0	0	0
0801	Holt kirke, reparasjon av tak og tårn	1 333	2 000	0	0	0	0
0802	Brannforebyggende tiltak 4 kirker	663	0	0	0	0	0
0803	Tvedestrand kirke, fasade, vinduer mv.	213	400	1 000	2 000	0	0
0809	Sittegressklipper til gravplassene	0	0	100	0	0	0
	Sum tilskudd til andres investeringer	2 227	2 400	1 100	2 000	0	0

FINANSIERING AV INVESTERINGENE

- Låneopptak: 40,9 mill., 38,6 mill., 11,0 mill. og 13,8 mill. kroner
- Merverdiavgiftskompensasjon – «momskomp.»
- Tilskudd - spillemidler
- Salg av næringsareal - Tvedestrand næringspark
- Salg av bygninger (inkl klargjøring, meglerhonorar etc)

LÅNEGJELD - renteforutsetninger

Flytende renter	2024	2025	2026	2027
Anslag, utlånsrente	5,10 %	4,70 %	4,35 %	4,30 %

LÅNEGJELD - SAMLET UTVIKLING I PERIODEN

- Samlet gjeld øker med **14,7** mill. kroner i perioden
- Fordeling:
 - Investeringslån: -41,1 mill. kroner
 - Formidlingslån: +55,8 mill. kroner
- Stor lånegjeld øker kommunens risikoeksponering

SAMLET LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Investeringslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	768,0	800,4	806,4	809,1	783,1	759,3
Lånegjeld pr. innbygger, hele kroner	124 190	128 453	129 414	129 858	125 670	121 859
Formidlingslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	178,2	188,0	202,7	217,0	230,7	243,8
Lånegjeld pr. innbygger, hele kroner	28 817	30 172	32 531	34 818	37 017	39 127

NETTO-DRIFTSRESULTATER I PERIODEN (KORRIGERT FOR AVSETNING TIL BUNDNE FOND)

	2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat uten bruk av bundne fond i % av driftsinntektene	-1,30 %	+0,03 %	-0,04 %	+0,03 %
I kroner	-10 mill. kr	+247.000	-276.000	+228.000

- (statlig anbefaling = + 1,75 %)
- Da måtte en hatt 13,5 mill. kroner i netto dr.res.!

DISPOSISJONSFOND– AVSETTING OG BRUK I PERIODEN

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Tall i hele 1.000 kroner					
Avsetninger til disposisjonsfond		0	247	0	228
Bruk av disposisjonsfond		-10 000	0	-276	0
DISPOSISJONSFOND etter bruk/avsetning	20,39	10,39	10,64	10,37	10,59

- Det er stor usikkerhet knyttet til om disposisjons-fondet helt eller delvis går med til å dekke opp eventuelt merforbruk i 2023-regnskapet
- Pr. 2. tertial: merforbruk anslag ca. 9 mill. kroner
- Da vil det kun være ca. drøyt 1 mill. kroner igjen!

HANDLINGSGREGLER - Finansielle måltall, jf. Kommunelovens §14.2, c

Finansielle måltall	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat korrigert for budne driftsfond	< 2 mill. kr	2 - 8 mill. kr	> 8 mill. kr
Disposisjonsfond	< 10 mill. kr	10-25 mill. kr	> 25 mill. kr
Netto lånegjeld	> 600 mill. kr	450-600 mill. kr	< 450mill. kr
Netto finansutgifter	> 35 mill. kr	25-35 mill. kr	< 25 mill. kr

HANDLINGSREGLER – FINANSIELLE MÅLTALL FOR TVEDESTRAND

Tekst - Alle tall i mill. kroner	R- 2020	R- 2021	B- 2022	R- 2022	B- 2023	B-2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Netto driftsresultatet korrigert for bundne fond	3,4	0,75	-5,05	1,6	0,0	-10,0	0,247	-0,276	0,228
Disposisjonsfond	17,4	18,1	7,09	19,7	17,34	10,39	10,64	10,37	10,59
Lånegjeld (investeringslån)	597,4	654,2	771,2	768,0	799,9	806,4	809,1	783,1	759,3
Netto finansutgifter	27,6	32,5	36,0	32,7	39,3	53,7	56,1	60,8	61,5

Klima og miljøutfordringer

- Klima- og miljøutfordringene vil selvsagt påvirke kommunene i årene framover. Kommunesektoren er en viktig **aktør** i klima og miljøarbeidet gjennom sine ulike **roller**, f.eks. som **planmyndighet** og ikke minst som **tjenesteyter/produsent** på mange felt
- Kommunen må regne med å ha økt fokus på sentrale områder som mer klimavennlig transport: **infrastruktur til lading av el-biler**
- **Energistyring/energisparing**, gjenvinning (varmepumpe/SD-anlegg)
- Miljøvennlige bygg og anlegg: Idrettsparken som plusshus og Tvedestrand barneskole som «passivhus-standard»
- Helhetlig klimaplanlegging og klimatilpasning – en må trolig regne med økte kostnader for å redusere kommunens miljøavtrykk

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVSLUTTENDE ORD

VI SKAL BRUKE MYE PENGER!!

- Kommunen skal i 2024 og resten av økonomi-planperioden yte tjenester for store beløp
- Grunnfjellet i de lovpålagte kommunale tjenestene opprettholdes!

NÅ OVERLATES STAFETTPINNEN TIL DET POLITISKE NIVÅ

- **HUSK:** Skal noe endres, må det inndekkes, det vil si gjøres **omprioriteringer** på andre områder!
- **Møter** med økonomisjefen kan bestilles, både før og etter 21. november
- Etter vedtak blir **dette kommunestyrets budsjett og økonomiplan**

VI MÅ IKKE GLEMME AT:

- Vi lever i et av verdens beste land!
- Vi har ressurser og forutsetninger for takle utfordringer vi står i!
- Vi har levekår og velferdssystemer mesteparten av verden kan misunne oss!
- Dette setter våre utfordringer i et større perspektiv

OG HELT TIL SLUTT

Takk til medarbeidere for innsatsen i budsjettprosessen – ikke minst gjelder dette avdelingsledere og i særdeleshet kommunens ledergruppe, økonomisjef, og ikke minst **kommunedirektøren** som har stått på for at vi kan legge fram et budsjett i balanse!

